

שמירה, זיכרון וזהות – על מזוזות ואמונות

(דרשת שבת הגדול – ח' בניסן התשע"ה | 28.3.15)

מוקדש לעילוי נשמת אבי מורי נפתלי בן חיה והרב משה חיים לאו ז"ל
"קשר תפילין הראה לעניו, תמונת ה' לנגד עיניו"

1. שמות י"ב:

ולקחתם אגדת אזוב וטבלתם בדם אשר בסוף והגעתם אל המשקוף ואל שתי המזוזות מן הדם אשר בסוף ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בקר:... ולא יתן המשחית לבא אל בתיכם לנגף.

2. רש"ר הירש, שם:

העבד, שקם והיה לאדם, לאב ולבן למשפחתו, זוכה ל"מזוזות" ו"משקוף": מעמד משפטי ומחסה מאת ה' נגד חדירת כוחות אדם וטבע. אולם, תחילה עליו להתמסר לה' תוך ביטול כל הווייתו הקודמת, ורק אחר כך יזכה "ליהנות מעצמו" באכילת הפסח בבית המוגן מאת ה'. לא הקירות מגינים עליו מפני כוחות אנוש עוינים, ולא הגג בפני כוחות טבע עוינים, אלא ה' מגן בין הקירות ותחת הגג על אלה המתמסרים לו בקרבנם:

3. רמב"ם, הלכות תפילין ומזוזה פרק ו' הלכה י"ג:

חייב אדם להזהר במזוזה מפני שהיא חובת הכל תמיד, וכל זמן שיכנס ויצא יפגע ביחוד השם שמו של הקדוש ב"ה ויזכור אהבתו וייעור משנתו ושגיותיו בהבלי הזמן, וידע שאין דבר העומד לעולם ולעולמי עולמים אלא דיעת צור העולם ומיד הוא חוזר לדעתו והולך בדרכי מישרים, אמרו חכמים הראשונים כל מי שיש לו תפילין בראשו ובזרועו וציצית בבגדו ומזוזה בפתחו מוחזק הוא שלא יחטא שהרי יש לו מזכירין רבים והן הם המלאכים שמצילין אותו מלחטוא שנאמר חונה מלאך יי' סביב ליראיו ויחלצם.

4. רמב"ן שמות י"ג:

...וכן כל כיוצא בהן מצות רבות זכר ליציאת מצרים. והכל להיות לנו בכל הדורות עדות במופתים שלא ישתכחו, ולא יהיה פתחון פה לכופר להכחיש אמונת האלהים. כי הקונה מזוזה בזו אחד וקבעה בפתחו ונתכוון בענינה כבר הודה בחדוש העולם ובידיעת הבורא והשגחתו, וגם בנבואה, והאמין בכל פנות התורה, מלבד שהודה שחסד הבורא גדול מאד על עושי רצונו, שהוציאנו מאותו עבדות לחירות וכבוד גדול לזכות אבותיהם החפצים ביראת שמו:

5. שמות פרק י"ב:

והיה כי תבאו אל הארץ אשר יתן יקוק לכם כאשר דבר ושמרתם את העבדה הזאת: והיה כי יאמרו אליכם בניכם מה העבדה הזאת לכם: ואמרתם זבח פסח הוא ליקוק אשר פסח על בתי בני ישראל במצרים בנגפו את מצרים ואת בתינו הציל ויקד העם וישתחוו:

6. מדרש שכל טוב פרשת בא פרק י"ב:

והיה כי יאמרו אליכם בניכם מה העבודה הזאת לכם. בשורה רעה נתבשרו ישראל שעתידה תורה להשתכח מבניהם. והן שואלין כך במזיד, כלומר לכם ולא לו, וזה אחד מארבעה בנים שדיברה תורה כנגדם,

7. בבלי מנחות לג ע"ב:

אמר רבא: מצווה להניחה בטפח הסמוך לרשות הרבים.
מאי טעמא? רבנן אמרי: כדי שיפגע במזוזה מיד. רב חנינא מסורא אמר: כי היכי דתינטריה.

שמירה, זיכרון וזהות – על מזוזות ואמונות

(דרשת שבת הגדול – ח' בניסן התשע"ה | 28.3.15)

מוקדש לעילוי נשמת אבי מורי נפתלי בן חיה והרב משה חיים לאו ז"ל
"קשר תפילין הראה לעניו, תמונת ה' לנגד עיניו"

8. פסיקתא זוטרתא שמות פרשת בא פרק י"ב:

ליל שמורים הוא לה' הוא הלילה הזה לה'. בו נגאלו ובו עתידין להגאל: ליל שמורים. ליל המשומר ובא מן המזיקין:

9. רמ"א, שולחן ערוך אורח חיים הלכות פסח סימן תפא:

ונוהגים שלא לקרות על מטתו רק פרשת שמע, ולא שאר דברים שקורין בשאר לילות כדי להגן, כי ליל שמורים הוא מן המזיקין.

10. מנהגי המהרי"ל, ליקוטים צ"א:

אמר מהר"ש: הרוצה לילך מחוץ לעיר, כשיוצא מפתח ביתו יניח ידו על המזוזה ויאמר: בשמך טל אטלה. כי "טל" בגימטרי' כז"ו, והוא השם שכתוב על המזוזה מבחוץ כנגד שם ארבע אותיות, כי הוא אותיות שניות אחר אותיות דשם ארבע באלפ"א בית"א.
בכל עת כשיצא האדם מפתח ביתו יניח ידו על המזוזה ויאמר: ה' שומרי ה' צלי על יד ימיני, אשר"י. ועוד אמר מהר"ש שיש בגמרא שצ"ל: השם ישמור צאתי ובואי מעתה ועד עולם.

11. הכתב והקבלה:

ככה אין קיום המצווה נגמרת ברגע קביעת הפרשיות במזוזת הפתח, כי אמנם חיובה עלינו תמידית - שבכל ביאה ויציאה נצייר בלבבנו הציור הנכבד והקדוש, להיות כל עמלנו לעלות מיום אל יום עד שנבוא אל מדרגת אוהבי ה' ועובדיו... לתכלית הגדול הזה תקנו קדמונינו להניח היד במזוזה בצאתם ובואם...

תנצל נפשי ורוחי ונשמתתי ותפלתתי מן החיצונים,
והטלית יפרש כנפיו עליהם ויצילם,
כנשר יעיר קינו על גוזליו וירחף

קהל יקר,

בפרוס חג הפסח אני מבקש להודות לכם על שבחרתם להיות חלק מחיי הקהילה שלנו. ההשתתפות שלכם בתפילות ובשיעורים מבטאת את השותפות בדרך חיים של קהילה החותרת לקדש את חייה ולהתחדש במסגרת עולם התורה.

בחודשים האחרונים החלה קהילת בית כנסת הרמב"ן בתהליך ארגוני חדש שבחלקו עוסק גם בתשתית התקציבית שלנו. אני, עם חברי ההנהלה, מאמין שיש ביכולתנו לעמוד על רגלינו ללא צורך של סיוע מבחוץ.

אני פונה לכל אחד ואחת מכם, גם מי שאינו חבר קהילה באופן פורמלי, לתת את חלקו במשא הזה. סוף סוף אפשר לתרום באופן ישיר ומאובטח בתוך אתר האינטרנט של בית הכנסת.

אני מאמין ובוטח בכולכם שבאחריות ובחברות עמוקה נוכל לנהל את חיינו הרוחניים והתרבותיים בכבוד.

ברכת חג שמח וקיץ פורה,

הרב בני